

Persbericht

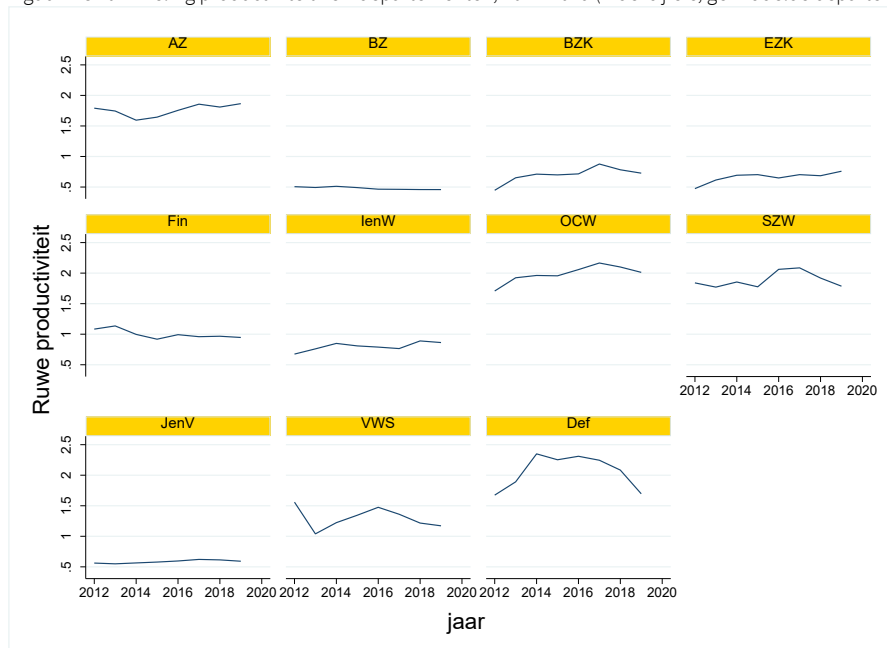
Grote verschillen in productiviteit kerndepartementen

Delft, 5 oktober 2021

Er bestaan grote verschillen in productiviteit tussen de kerndepartementen. Dat blijkt uit het rapport *Kosten en prestaties kerndepartementen in kaart* van het Instituut voor Publieke Sector Efficiëntie Studies (IPSE Studies). De kerndepartementen van Algemene Zaken, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en Defensie zijn het meest doelmatig. Die van Justitie en Veiligheid is het minst doelmatig. Uit een vergelijking in de tijd (2012-2019) blijkt dat de productiviteit voor alle kerndepartementen gezamenlijk constant is gebleven.

Centraal in het rapport staan de productiviteit en doelmatigheid van de kerndepartementen van de Nederlandse ministeries in de periode 2012-2019. Productiviteit en doelmatigheid verwijzen naar de verhouding tussen enerzijds de geleverde diensten van kerndepartementen ten dienste van het beleidsproces en anderzijds de inzet van middelen die hiermee gemoeid is. Figuur 1 toont de productiviteitsontwikkeling van de kerndepartementen tussen 2012 en 2019.

Figuur 1 Ontwikkeling productiviteit kerndepartementen, 2012-2019 (indexcijfers, gemiddelde departementen = 1)

Algemene Zaken (AZ), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) en Defensie (Def) hebben de hoogste productiviteit. Het kerndepartement van Justitie en Veiligheid (JenV) heeft de laagste productiviteit.

Verklaringen

De uitkomsten zijn vervolgens gerelateerd aan een verzameling verklarende factoren. Hieruit blijkt dat een hoog ziekteverzuim, weinig werk in deeltijd, veel externe inhuur van personeel en hoge materiaalkosten bijdragen aan een lage kostendoelmatigheid. Een hoge instroom van nieuw personeel zorgt daarentegen voor een hoge kostendoelmatigheid.

Productiviteitsgroei per saldo gelijk aan nul

Figuur 1 laat ook zien dat er geen eenduidige trend is. In de loop der tijd zien we bij kerndepartementen afwisselend dalingen en stijgingen. Per saldo geldt dat voor alle kerndepartementen de productiviteitsgroei ongeveer gelijk aan nul is. Dat is zorgelijk, omdat de verwachting is dat kerndepartementen vanwege de aard van het werk sterk moeten kunnen profiteren van ict-innovaties. Het is goed denkbaar dat dit soort innovaties wel plaatsvinden, maar het effect hiervan teniet wordt gedaan door verdergaande bureaucrativering en een steeds verdergaande complexiteit van dossiers. Meer onderzoek naar dit soort tendensen is wenselijk, aldus de onderzoekers.

Boekhouding niet op orde

Het vergelijken van kerndepartementen onderling of het volgen van ontwikkelingen in de tijd is een hachelijke zaak. De boekhoudingen zijn allesbehalve uniform, kennen allerlei inconsistenties en geven vaak geen verklaringen voor substantiële wijzigingen in de uitgaven. Zo blijkt dat niet alle departementen hetzelfde verstaan onder apparaatskosten en er slordig wordt omgegaan met verrekeningen in de sfeer van shared services. Over de geleverde prestaties wordt nagenoeg helemaal geen verantwoording afgelegd. Dat is opmerkelijk voor een Rijksoverheid die allerlei stringente regels voorschrijft aan anderen, zoals uitvoeringsorganisaties. Er is dringend behoefte aan een verbeterslag op dit punt.

Over het onderzoek

Het onderzoek is onderdeel van een onderzoeksprogramma, gesubsidieerd door het ministerie van BZK. Het rapport *Kosten en prestaties kerndepartementen in kaart. Een empirische analyse van de productiviteitsontwikkeling tussen 2012 en 2019* (ISBN: 978-90-830653-5-9) is gratis te downloaden via [Kosten en prestaties kerndepartementen in kaart](#).

Voor vragen kunt u contact opnemen met Jos Blank (j.blank@ipsestudies.nl) | 06-48875645).